

**Qaydalar Azərbaycan Dövlət Pedaqoji
Universitetinin Elmi Şurasının**

**29 dekabr 2022-ci il tarixli iclasının
(protokol № 3) qərarı ilə təsdiq edilmişdir.**

Rektor:

C.M.Cəfərov

**Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində
Təhsil proqramlarının tərtibi, təsdiq olunması haqqında
QAYDALAR**

1.Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarları ilə təsdiq edilmiş "Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı"na, "Bakalavriat təhsilinin məzmunu və təşkili Qaydaları"na, "Magistratura təhsilinin məzmunu, təşkili və "magistr" dərəcələrinin verilməsi Qaydaları"na, "Azərbaycan Respublikasının ömürboyu təhsil üzrə Milli Kvalifikasiyalar Çərçivəsi"nə, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin müvafiq normativ sənədlərinə, "Avropa ali təhsil məkanında keyfiyyət təminatı üzrə standartlar və təlimatlar (ESG)"a, "Avropa Kredit Transfer Sistemində" və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin inkişaf strategiyasına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1.2. Bu Qaydalara əsasən bakalavriat və magistratura təhsil proqramlarının hazırlanması və təsdiq prosesi, proqrama yeni ixtisas fənlərinin əlavə olunması və bəzi fənlərin dəyişdirilməsi və ləğv edilməsi qaydaları müəyyən edilir.

2. Ali təhsil proqramlarının tərtib olunması prosesi

2.1. Ali təhsil proqramları (kurikulumları) - ali təhsilin hər bir səviyyəsi üzrə təlim nəticələri və məzmun standartlarını, tədris fənlərini, həftəlik dərslər və dərsləndirən məşğələ saatlarının miqdarını, pedaqoji prosesin təşkili, təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi və monitorinqlərin aparılması sistemini özündə əks etdirən dövlət sənədidir.

2.2. Universitetdə ali təhsil proqramları ali təhsilin səviyyələri üzrə təhsilin məzmununu və mənimsənilmə qaydalarını müəyyən edir.

2.3. Universitetdə ali təhsil bütün səviyyələri əhatə edən təhsil proqramları üzrə həyata keçirilir.

2.4.1. Universitetdə ali təhsil proqramına aşağıdakılar daxildir: Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş bakalavriat, magistratura, doktorantura üzrə ixtisasların (ixtisaslaşmaların) təsnifatı.

2.4.2. Ali təhsil səviyyələrinin ayrı-ayrı ixtisasları (ixtisaslaşmaları) üzrə məzmun kompetensiyaları, ixtisas çərçivəsi, fənlər üzrə təlim və öyrənmə metodları, qiymətləndirmə üsulları, təlim nəticələri, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktura və kadr potensialına olan tələblər, tələbənin təcrübəkeçmə, işədüzəlmə, təhsilartırma, məzmun standartları, tədris olunan fənlər, AKTS krediti, həftəlik auditoriya və auditoriyadan kənar ümumi yükü və s. özündə əks etdirən müvafiq təhsil proqramları.

2.5. Ali təhsil proqramları Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilir;

2.5.1. Tədris və öyrənmə mühitinin təşkili, tədris planları, fənn proqramları, metodik təminatla bağlı tövsiyələri, təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi və monitorinqinin aparılması;

2.5.2. Proqramların hazırlanması (mövcud proqrama ciddi dəyişikliklər edilməsi) fakültə və ya universitet rəhbərliyi tərəfindən irəli sürülə bilər;

2.5.3. Təhsil proqramlarının tərtib və təsdiqi ixtisas üzrə Proqram Komissiyaları (ekspert qrupu) tərəfindən aparılır. Təhsil proqramları tələbə və digər maraqlı tərəflərin iştirakı ilə onların ehtiyac və tələbləri nəzərə alınmaqla hazırlanır. Proqram komissiyasının tərkibi ixtisas rəhbəri, maraqlı tərəflərin nümayəndələri və tələbələrəndən ibarət olmalıdır;

2.5.4. Proqram komissiyaları yeni təhsil proqramlarının hazırlanması və ya mövcud proqramlara dəyişikliklər edilməsi barədə təkliflərin hazırlanması prosesində əsasən aşağıdakı məsələlərə diqqət yetirir:

- Mövcud proqramın və təklif olunan yeni proqramın Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi dövlət standartlarına və Avropa Ali Təhsil Məkanında keyfiyyət təminatı üzrə standartlara və təlimatlara cavab verməsi;

- Proqramın ali təhsil üzrə Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinə, Avropa Ali Təhsil Məkanının kvalifikasiya çərçivəsinə uyğun olması;

- Proqramların Universitetin məqsəd və strategiyasına uyğun tərtib olunması;

- Təklif olunan ixtisas və ixtisaslaşmaların ali təhsilin səviyyələri üzrə ixtisasların (proqramların) təsnifatında olması;

- Proqramlar tərtib olunarkən onların qarşısına qoyulan tapşırıqlar (məqsədlər);

- Əmək bazarının ixtisasa olan tələbatı;

- Proqramın fənn bölümləri və bölümlər daxilində fənlərin məntiqi uzlaşması və ardıcılığı;

- Proqramın təlim və öyrənilmə nəticələri (təhsilalanın nələri bildiyini, mənimsədiyini və təlim prosesini bitirdikdən sonra nəyi edə biləcəyini göstərən, eləcə də bilik, bacarıq və kompetensiyaları (səriştələri) müəyyən edən göstəricilərdir;), onların əldə edilməsi yolları, dəstəkləyici komponentlər - qiymətləndirmə üsulları, qiymətləndirmənin diaqnostik, formativ, summativ aspektləri;

- İxtisaslı kadr hazırlığına olan tələbdə regionda və beynəlxalq aləmdə baş verən dəyişikliklərin nəzərə alınması;

- proqramın məzmunu ixtisas üzrə son tədqiqatlar nəzərə alınmaqla yenilənməsi;

- işə götürənlərin rəy və təklifləri;
- Proqramların hazırlanmasında Universitetin imkanlarının, maddi-texniki bazasının, kitabxana resurslarının və digər xidmətlərin nəzərə alınması və s;
- Beynəlxalq və yerli təcrübə, sahədəki ən qabaqcıl proqramlar ilə müqayisə;
- Sahədə mövcud olan keyfiyyət standartları və universitetin resursları.

İxtisaslar (ixtisaslaşma) üzrə təhsil proqramlarının strukturu aşağıdakı kimi müəyyən edilir (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23 aprel 2010-cu il tarixli "Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında Qərarın 8-ci bəndi "Ali təhsil proqramları" və Təhsil Nazirliyinin 11 iyul 2020-ci il tarixli F-172 nömrəli məktubu)

Bakalavriat səviyyəsinin (əsas baza) ali tibb təhsilinin) ixtisası üzrə:

- Ümumi müddəalar,
- Məzunun kompetensiyaları (təhsil proqramının sonunda məzunun ziyələnməli olduğu ümumi və peşə kompetensiyaları)

- Təhsil proqramının strukturu;
- Tədris və öyrənmə;
- Qiymətləndirmə;
- Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri;
- İnfrastruktur və kadr potensialı;
- Pedaqoji internatura;
- Məşğulluq və ömür boyu təhsil;

Magistratura səviyyəsinin ixtisas üzrə təhsil proqramı:

- ümumi müddəalar;
- ixtisasın xarakteristikası;
- məzunun ixtisas xarakteristikası və kompetensiyası;
- peşə fəaliyyəti üzrə hazırlıq səviyyəsinə və təhsilin məzmununa qoyulan minimum tələblər;

- təhsilin məzmununa qoyulan minimum tələblər;
- maddi-texniki, tədris bazası və kadr potensialı;
- tədris prosesinin forma və metodları;
- yekun dövlət attestasiyasına qoyulan tələblər və qiymətləndirilmə;

Təhsil proqramlarında aşağıdakı fənn bölmələri nəzərdə tutulur:

Bakalavriat səviyyəsində:

- ümumi fənlər;
- İxtisasın fənləri.

Ümumi fənn bölümü, sosial fəaliyyətin müxtəlif sahələrində mövcud problemləri və prosesləri araşdırmağı təmin etməlidir;

İxtisas fənləri ixtisasa dair standart və qeyri-st standart məsələləri həll etmək üçün zəruri bilik, bacarıq və vərdişlərin öyrənilməsinə təmin etməlidir.

Ümumi auditoriya saatlarının 15-20 %-i humanitar fənlərin, 80-85 %-i ixtisas fənlərin tədrisinə ayrılır.

Magistr səviyyəsində:

- humanitar fənlər;
- ixtisaslaşma fənləri.

Bu bölmələrə daxil olan fənlərin tədrisi zamanı magistratura müvafiq elm sahəsində elmi tədqiqat işlərini aparmaq və təşkil etmək, müasir informasiya texnologiyalarından istifadə etmək, ali təhsil müəssisələrində pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmaq, idarəetmə sahəsində fəaliyyət göstərmək vərdişləri aşılanır.

Təhsil proqramları təhsil və elmi tədqiqat hissələrindən ibarətdir. Bu zaman təhsil hissəsinə ayrılan saatların həcmi 40-50% təşkil edir.

Təhsil proqramları üzrə humanitar fənlər bölməsinə ümumi auditoriya saatlarının 20-25%-i, ixtisaslaşma fənlərinə 75-80% təşkil edir.

Bakalavriat və magistratura təhsil proqramlarının bütün fənn bölümlərinə ali təhsil müəssisəsinin müəyyən etdiyi fənlər (seçmə fənlər) daxildir. Hər iki proqramda ali təhsil müəssisəsinin müəyyən etdiyi fənlər ayrılan saatın həcmi ümumi saat miqdarının 25-30%-ni təşkil edir.

Proqram komissiyası yeni təhsil proqramlarının hazırlanması və ya mövcud proqrama dəyişiklik edilməsi prosesində aşağıda qeyd olunan sənəd və məlumatları hazırlayır:

- İxtisasın adı və şifrəsi;
- İxtisas dərəcəsi;
- Təhsil müddəti və tədris dili;
- Proqramın hazırlanması səbəbləri, onun əhəmiyyətinin əsaslandırılması və əsas məqsədləri;
- Daxili və beynəlxalq əmək bazarında proqrama olan ehtiyac və tələbatın təhlili;
- Ölkədə və xaricdə olan aparıcı oxşar proqramların xüsusiyyətlərinin təhlili, təklif olunan proqramın fərqləndirici xüsusiyyətləri, üstünlükləri və faydaları;
- Mövcud proqrama ciddi dəyişiklik edilməsinin məqsədəuyğunluğu.

3. Proqramın təsdiq prosesi

Proqramın təsdiq mərhələsində əsas diqqət təklifin universitetin qaydalarına, daxili və xarici keyfiyyət tələblərinə uyğunluğu və prosedur qaydalarına riayət olunmasına yetirilir.

3.1. Proqram komissiyası hazırladığı proqramı və proqrama aid bütün sənədləri ilkin müzakirə üçün fakültənin proqram və fənn komissiyasına (komissiya fakültədə kadr hazırlığı aparılan ixtisaslara uyğun mütəxəssislərdən ibarət olur) təqdim edir;

3.2. Fakültə şurası təklif hazırlayıb təsdiq olunması üçün universitetin Tədris-Metodiki Şurasına təqdim edir;

3.3. Kənar ekspertlərə rəy almaq üçün müraciət edilir;

3.4. Tədris-Metodiki Şura təklifi dəstəkləyərsə son qərarın verilməsi və təsdiq olunmasına dair Universitetin Elmi Şurasına təqdim edir. Təklif Universitetin Elmi Şurası tərəfindən təsdiqləndikdən sonra universitetin rektoru təklifin qəbul olunması və təsdiqlənməsi barədə əmr imzalayır;

3.5. Proqramın təsdiq edilmə mərhələsində düzəliş və əlavələrin edilməsinə ehtiyac duyularsa, o, yenidən işlənilməsi üçün ixtisasın proqram komissiyasına geri qaytarılır.

Bakalavriat və magistratura səviyyələrinin ayrı-ayrı ixtisasları üzrə təhsil proqramları aşağıdakı tədris metodiki sənədlər əsasında həyata keçirilir:

- Nümunəvi tədris planı;
- İşçi tədris planı;
- İstehsalat təcrübəsinin keçirilməsinə, buraxılış işlərinin və magistrlik dissertasiyalarının yerinə yetirilməsinə, tələbələrin yekun dövlət attestasiyasına dair metodiki göstəricilər;
- Fənn proqramları;
- Fənlər üzrə işçi tədris proqramları (sillabuslar);
- Fənlər üzrə tapşırıqların yerinə yetirilməsi cədvəli;
- Dərslük, mühazirə mətnləri, əyani vasitələr, təklif olunan ədəbiyyatların siyahısı;
- Seminar (praktiki) məşğələlərin planı;
- Fənnin öyrənilməsi ilə bağlı tövsiyələr;
- Kurs işlərinin (layihələrinin), laboratoriya və qrafik işlərinin yerinə yetirilməsinə, istehsalat təcrübələrinin yekunları barədə hesabatların hazırlanmasına dair metodiki tövsiyələr;
- Tələbələrin biliyinin qiymətləndirilməsi üçün tədris metodik materiallar (yoxlama və test tapşırıqları, imtahan biletləri, tələbənin müstəqil hazırlığı üçün suallar və s.);
- Fənnə aid proqram və multimedia vasitələri;
- İxtisaslaşdırılmış auditoriya, kabinet və laboratoriyaların siyahısı;

4. Tədris planı

Tədris planı – Müvafiq təhsil səviyyələrində tədris olunan fənləri, fənlər üzrə kreditlərin sayı və saatların miqdarını, onların semestrlər üzrə ardıcılığını müəyyən edən əsas tənzimləyici sənəddir.

Azərbaycan Respublikasının "Ali təhsil pilləsinin Dövlət Standartları"na əsasən tədris planı hər bir ixtisas üzrə fənlərin tərkibini, öyrənilmə ardıcılığını, hər fənnə ayrılan kredit və saatların miqdarını (tədris ili, semestr və həftə üçün), habelə tədris ilinin strukturunu əks etdirir və universitetin rəhbərliyi tərəfindən təsdiq olunur. Tədris planı tərtib olunarkən fənlərin müxtəlifliyi, məcburi, seçmə və ixtisas fənləri arasındakı əlaqələr nəzərə alınmalıdır.

Tədris planı aşağıdakı vəzifələrin həllini təmin edir:

- Fənlərarası məntiqi əlaqəni;
- Təhsil alanın idrak fəallığını və yaradıcı təfəkkürünün inkişaf etdirilməsini;
- Təhsil alanın nəzəri və praktiki hazırlıqla bağlı bilikləri müstəqil surətdə əldə etməyə yönəltməni;
- Tədris planının düzgün tərtib olunması təlimin növlərinin tədris vaxtının məşğələlər arasında düzgün bölüşdürülməsinə imkan verir.

Tədris planının səmərəli və düzgün qurulması müxtəlif hazırlığın yüksək keyfiyyətini təmin edir.

Tədris edilən fənlər tədris planında aşağıdakı kimi qruplaşdırılır:

1. Humanitar fənlər bölümü;
2. İxtisas hazırlığı fənləri bölümü;

3. Seçmə fənlər (peşə hazırlığı üzrə)

Bakalavriat səviyyəsində təhsil müddətindən asılı olaraq tədris planları 240-300, magistr səviyyəsində isə təhsil müddəti 2 il olduğu halda 120 kreditə uyğun tərtib olunur.

Həftəlik auditoriya dərsləri bakalavriat səviyyəsində tələbənin 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır. Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükünün 50%-indən çox olmamalıdır, magistratura səviyyəsində isə 16 saatdan çox olmamaqla müəyyənləşdirilir.

Qiyabi təhsiləmə forması üzrə tələbələrin auditoriya dərslərinin həcmi bakalavriat səviyyəsində ildə 180-240 saat nəzərdə tutulur.

Tədris planında tədris işinin həcmi kredit vahidləri ilə müəyyənləşdirilir. 1 semestrədə 30 kredit müəyyənləşdirilir. 1 kredit tələbənin auditoriya və auditoriyadankənar 30 saatlıq işinə bərabərdir. Bu zaman tələbənin auditoriya saatlarının həcmi universitet tərəfindən fənnin spesifikasiyası nəzərə alınmaqla 10 saatdan az, 15 saatdan çox olmamaqla müəyyənləşdirilir (Elm və Təhsil Nazirliyinin 46-11-8008/17 nömrəli 01.12.2014-cü il tarixli məktubu).

Tədris planı təhsil proqramı əsasında tərtib olunur. Tədris planının əsasında isə ixtisas üzrə illik işçi tədris planı və tədris qrafiki hazırlanır.